

Дело C-51/22

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

25 януари 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Pesti Központi Kerületi Bíróság (Централен районен съд Пеща, Унгария)

Дата на акта за преюдициално запитване:

12 януари 2022 г.

Ищец:

PannonHitel Pénzügyi Zrt.

Ответник:

WizzAir Hungary Légitársaság Zrt. (Wizz Air Hungary Zrt.)

Pesti Központi Kerületi Bíróság (Централен районен съд Пеща, Унгария)

[...] [административна информация]

Решение

по съдебно производство между **PannonHitel Pénzügyi Zrt.** ([...] Будапеща, Унгария) [...], ищец,

и **WizzAir Hungary Légitársaság [Zrt.]** ([...] Будапеща) [...], ответник,

относно **възстановяване на покупна цена**

[...] [вътрешноправни процесуални въпроси]

Запитващата юрисдикция **иска от Съда на Европейския съюз да образува преюдициално производство**, за да даде отговор на следния преюдициален въпрос:

Трябва ли член 5, параграф 1, буква а) и член 8, параграф 1, буква а), първо тире и параграф 2 от Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент

и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 да се тълкуват в смисъл, че пътникът може да упражни пряко пред въздушния превозвач правото си на възстановяване на пълната стойност на билета на цената, на която е купен, дори когато е резервирал билета с помощта на трето лице, действащо като посредник, на когото е платил цената на билета, като именно посредникът е закупил билета от въздушния превозвач и е платил [на същия] цената на билета и няма данни, че посредникът действа в качеството на упълномощен представител на въздушния превозвач или че е туроператор?

[...] [вътрешноправни процесуални въпроси]

Основания

По-долу запитващата юрисдикция [...] [вътрешноправни процесуални въпроси] излага фактическата обстановка и правната уредба, която се нуждае от тълкуване.

Кратко изложение на фактите

Ответникът оперира полет W63163 (от OTP [летище Анри Коанда в Букурещ, Румъния] до BLQ [летище Болоня, Италия]), предвиден за 18 юни 2020 г. Пътник, пребиваващ в Румъния, резервира билет за посочения полет на уебсайта www.vola.ro, управляван от VOLA.RO SRL [наричано по-нататък „VOLA.RO“] — дружество с дейност в Румъния.

Съгласно точка 21.1.a) от определените от ответника Общи условия за превоз на пътници и багаж, ако не е предвидено друго в конвенцията или в задължителните разпоредби на приложимото законодателство: а) общите условия за превоз и всеки превоз, който компанията приема да осигури (по отношение на пътника и/или неговия багаж), се уреждат в съответствие с унгарското законодателство.

Пътникът заплаща цената на билета на VOLA.RO, а дружеството, действайки от свое име, закупува билета от ответника. За целта предоставя личните данни на пътника и му издава потвърждение на резервацията. VOLA.RO заплаща на ответника равностойността на билета чрез фирмената си сметка посредством прихващане на вземания за посредническа дейност. Съгласно точка III.3.3 от Общите договорни условия на VOLA.RO дружеството действа като посредник (в текста на английски език е използван терминът „intermediary“) включително на авиокомпаниите. Съгласно точка X.10.1 дружеството предлага и пакетни туристически пътувания, но в случая няма данни, че закупуването на билета е част от свързани услуги, попадащи в обхвата на Директива (ЕС) 2015/2302 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година относно пакетните туристически

пътувания и свързаните пътнически услуги, за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 90/314/ЕИО на Съвета.

Съгласно точка XXIX.29.1 от Общите договорни условия на VOLA.RO, тези общи условия се уреждат от румънското законодателство.

От материалите по делото не се установява дали е имало споразумение между VOLA.RO и ответника във връзка с посредничеството по отношение на предоставяните от ответника услуги.

Ответникът отменя посочения полет поради пандемията, предизвикана от новия тип коронавирус. Пътникът се отказва от договора и не приема премаршрутиране с друг полет. VOLA.RO иска от ответника да възстанови покупната цена на билета. Банковият превод не се осъществява по технически причини, но ответникът заплаща сумата по фирмената сметка на VOLA.RO.

Същевременно пътникът прехвърля на ищеца вземането, което смята че има срещу ответника на основание на Регламент № 261/2004. От материалите по делото не се установява VOLA.RO да е възстановило на пътника стойността на билета.

Доводите на ищеца

Ищецът иска да бъде възстановена покупната цена на билета на основание член 5, параграф 1, буква а) и член 8, параграф 1, буква а), първо тире от Регламент № 261/2004. Според него VOLA.RO е действало като пътнически агент, но това не засяга правото на пътника да иска пряко от въздушния превозвач ответник възстановяване на покупната цена на билета. Следователно ищецът, в качеството си на правоприменик [на пътника], също може да иска възстановяване на тази цена пряко от ответника.

Според ищеца член 5, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Регламент № 261/2004 изрично предвиждат, че предлаганата помощ и възстановяването на цената на билета се получават от пътниците.

Ищецът се позовава на решение на Съда на Европейския съюз по дело C-601/17, съгласно което, по същество, на основание член 2, буква е) от Регламент № 261/2004 пътникът може да претендира като част от цената на билета и събраната от упълномощения представител на въздушния превозвач комисиона, при условие че последният е знаел за нея (точки 13, 16 и 20).

Поради това ищецът счита за ирелевантно дали пътникът е закупил билета пряко от ответника или чрез VOLA.RO, действащ като посредник.

Доводите на ответника

Ответникът не отрича, че е длъжен да възстанови стойността на билета вследствие на отмяната на полета, но според него трябва да я възстанови на VOLA.RO, а не на пътника.

Той твърди, че според граматическото значение на термина „възстановяване“ може да възстанови цената на билета само на лицето, от което е получило съответната сума. Изтъква, че не е издавал билет на пътника.

Във връзка с процесната билетна резервация ответникът е получил само плащане от VOLA.RO и вече е възстановил съответната сума на това дружество. Той отбелязва, че би трябвало да плаща два пъти, ако пътникът или неговият правопреемник също имаха право на възстановяване.

Ответникът се позовава на решение на Съда на Европейския съюз по дело C-163/18. Съгласно това решение, в случай че има право да поиска възстановяване от туроператора въз основа на Директива 90/314/ЕИО, понастоящем отменена, пътникът не може да иска възстановяване на цената на билета от въздушния превозвач (точки 31, 35 и 44).

Ответникът се позовава и на член 6:212, параграф 3, първо изречение от Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Закон V от 2013 г. за приемането на Граждански кодекс; наричан по-нататък „Гражданският кодекс“). Съгласно посочената разпоредба при разваляне на договора страните дължат връщане на престациите.

Според ответника, тъй като пътникът се е отказал от договора, същият следва да се счита за развален. В такъв случай се дължи връщане на престацията, състояща се в заплащане на покупната цена. И в този случай обаче покупната цена може да бъде възстановена само на лицето, което я е заплатило първоначално, а именно на VOLA.RO.

Като пример за сходен на разглеждания случай ответникът посочва случая с предприятия, които закупуват самолетни билети за свои служители. При отмяна на полета право на възстановяване имат не служителите, които са действителните пътници, а предприятието, закупило билетите.

Приложимото национално право

Според запитващата юрисдикция настоящият спор следва да се реши въз основа на Регламент [№ 261/2004], който има директен ефект и е пряко приложим. Що се отнася до унгарската правна уредба, трябва да се посочи Гражданския кодекс, член 6:59, параграф 1 от който закрепва принципа на свободата на договаряне, докато членове 6:77–6:81 от него предвиждат вземане предвид на общите договорни условия като част от договора.

Съгласно член 6:[212], параграф 3, първо изречение от Гражданския кодекс при разваляне на договора (*felbontás*) страните дължат връщане на престациите.

Съгласно член 1, параграф 1 от a légi személyszállítás szabályairól szóló 25/1999. (II. 12.) Korm. rendelet (Постановление на правителството № 25/1999 от 12 февруари относно въздушния превоз на пътници) спрямо договора за въздушен превоз на пътници, сключен между пътник и авиокомпания (наричани по-нататък заедно „страните“), се прилагат общите разпоредби на [Гражданския кодекс] относно договорите, както и разпоредбите на Гражданския кодекс относно договорите за постигане на определен резултат и субсидиарно разпоредбите на посоченото постановление.

Съгласно член 3, параграф 1 от същото постановление авиокомпанията определя в общите си условия за превоз подробните условия на договора за въздушен пътнически превоз, които не са уредени в Гражданския кодекс или в посоченото постановление. По отношение на общите условия за превоз се прилагат разпоредбите на Гражданския кодекс относно общите договорни условия.

Приложимото право на Съюза

Съгласно член 3, параграф 1, първо изречение от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения [(Рим I); наричан по-нататък „Регламент Рим I“] договорът се урежда от избраното от страните право. Съгласно член 6, параграф 2 от същия регламент изборът на право е приложим, с някои ограничения, и за потребителските договори.

Относими разпоредби на Регламент № 261/2004:

Член 1

Предмет

1. С настоящия регламент се признават, при посочени в него условия, минимални права за пътниците, когато:

[...]

б) техният полет е отменен;

[...]

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент:

[...]

е) „билет“ означава валиден документ, даващ право на транспорт, или нещо еквивалентно на нехартиен носител, включително електронна форма, издаден или одобрен от въздушния превозвач или негов упълномощен представител;

[...]

Член 5

Отмяна

1. При отмяна на полет съответните пътници:

а) получават помощ от опериращия въздушен превозвач по член 8; [...]

[...]

Член 7

Право на обезщетение

1. При прилагането на този член пътниците получават обезщетение, възлизащо на:

[...]

3. Обезщетението, посочено в параграф 1, се изплаща в брой, чрез електронен банков превод, банков ордер или банков чек или, с подписано съгласие на пътника, в пътнически ваучери и/или други услуги.

[...]

Член 8

Право на възстановяване стойността на билетите или премаршрутиране

1. Когато се прави позоваване на този член, на пътниците се предлага избор между:

а) – възстановяване до седем дни по силата на член 7, параграф 3, на пълната стойност на билета на цената, на която е купен, за част или части от неосъществения път и за част или части от вече осъществения път, ако полетът повече не изпълнява предназначението си по отношение на първоначалния план за пътуване, заедно с, когато е уместно,

[...]

Съдът на Европейския съюз

По дела С-601/17 и С-163/18 Съдът на Европейския съюз е разгледал въпроси, сходни на тези по настоящия спор, но според запитващата юрисдикция постановените по посочените дела решения не дават ясни насоки относно поставения в случая правен въпрос.

Основания за преюдициалния въпрос

Най-напред запитващата юрисдикция анализира кое е приложимото право за правоотношенията в настоящия спор. Съгласно член 3, параграф 1 от посочения по-горе Регламент Рим I и точка XXIX.29.1 от Общите договорни условия на VOLA.RO, правоотношението между пътника и VOLA.RO се урежда от румънското право.

Съгласно посочената разпоредба на Регламент Рим I и точка 21.1.а) от Общите условия за превоз, определени от ответника, както договорът за въздушен превоз на пътници между пътника и ответника, така и правоотношението между VOLA.RO и ответника се уреждат от унгарското право.

Тъй като и Румъния, и Унгария са държави — членки на Европейския съюз, повдигнатият в спора правен въпрос трябва да се реши главно въз основа на Регламент № 261/2004, който има директен ефект и е пряко приложим. За целта е необходимо тълкуване на посочения регламент.

Като се има предвид, че става въпрос за разпоредби на правото на Съюза, Съдът на Европейския съюз има изключителна тълкувателна компетентност (член 267 ДФЕС). Следователно преди делото да се реши по същество, производството трябва да бъде спряно и на основание член 267 ДФЕС да се поиска от Съда на Европейския съюз да се произнесе преюдициално по въпроса, поставен в диспозитива на настоящото решение.

Мотивите за това са следните:

На уебсайта www.vola.ro, който е достъпен и на английски език, пътниците могат пряко да търсят полетите, които отговарят на техните планове за пътуване, както и да резервират и заплащат съответните билети и услуги, но лицето, което прави резервацията пред въздушния превозвач, е VOLA.RO.

От текста на Регламент № 261/2004 не става ясно как трябва да се преценяват действията на трето лице посредник като описаното, което не може да се счита за упълномощен представител на въздушния превозвач по смисъла на член 2, буква е) от посочения регламент, както и предоставената услуга не може да се счита за част от пакетно туристическо пътуване по смисъла на член 8, параграф 2 от същия регламент.

Съгласно член 5, параграф 1, буква а) и член 8, параграф 1, буква а) от Регламент № 261/2004 на пътниците трябва да се предложи помощ и избор между определени възможности. Що се отнася до начините на плащане, член 8, параграф 1, буква а), първо тире препраща към член 7, параграф 3 от посочения регламент. Съгласно последната разпоредба възстановяването може да е чрез пътнически ваучери и/или други услуги само при подписано съгласие на пътника. За разлика от член 7, параграф 1 от регламента, посочените разпоредби не предвиждат изрично, че покупната цена трябва да бъде възстановена на пътника, въпреки че вероятно такова е било намерението на законодателя, като се вземе предвид и разпоредбата на член 8, раздел 2 от същия регламент. Несъмнено е, че от граматическа гледна точка терминът „възстановяване“ („reimbursement“) следва да се тълкува в смисъл, че въздушният превозвач може да възстанови стойността на билета само на лицето, което му е заплатило покупната цена.

Отговорът на поставения въпрос оказва влияние върху решението, което трябва да приеме запитващата юрисдикция, тъй като в случай че пътникът има право да предяви пряко претенцията си, запитващата юрисдикция трябва да се произнесе срещу ответника. В случай че пътникът няма право да предяви пряко претенцията си, запитващата юрисдикция трябва да отхвърли иска или да разпорежи представянето на допълнителни доказателства, въз основа на които да се прецени дали VOLA.RO може да бъде квалифицирано като упълномощен представител на ответника.

Решение по този въпрос е необходимо и от гледна точка на правната сигурност, за да се гарантира, че пътниците ще получат възстановяване или от въздушния превозвач, или от посредника, както и че въздушните превозвачи няма да бъдат принудени да възстановят стойността на билета два пъти.

Съдът на Европейския съюз все още не се е произнесъл по този въпрос, поради което не може да се говори за „acte éclairé“.

Що се отнася до посочената от страните съдебна практика, решението по дело C-601/17 се отнася до хипотеза, в която не се оспорва, че пътническият агент е действал като упълномощен представител на въздушния превозвач, докато решението по дело C-163/18 се отнася до случай, в който правото на пътника да получи възстановяване от туроператора се основава на конкретен закон.

Тълкуването не е достатъчно очевидно, за да изключи всякакви разумни съмнения по смисъла на доктрината за *acte clair*. По-конкретно, изложените по-горе съображения сочат, че от самия текст на регламента не е възможно да се направи недвусмислен извод относно това дали в случай като настоящия пътникът може да претендира възстановяване пряко пред въздушния превозвач.

От друга страна запитващата юрисдикция е узнала служебно чрез търсене в Интернет, че съгласно съобщение, публикувано от Европейската комисия на нейния уебсайт (https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/air-travel_en), и съгласно приложение към това съобщение, шестнадесет въздушни превозвачи, включително ответникът, са поели ангажимент да възстановяват цената на билета пряко на пътниците, закупили билет чрез посредник, в случай че същите срещат затруднение с възстановяването от посредника. Посоченото е видно от последната точка на съобщението: „Passengers who booked their flight through an intermediary and have difficulties getting reimbursement from the intermediary can turn to the airline and request to be refunded directly. Airlines are expected to inform passengers about this possibility and any conditions for requesting a direct refund on their websites“.

Сходен е и текстът в последния ред на таблицата в приложението, което е достъпно на уебсайта (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/overview_of_measures_that_airlines_should_take.docx.pdf). Според него ако не е предвидено друго в нормативна разпоредба или в договорна клауза, като общо правило въздушните превозвачи трябва да възстановят стойността на билета пряко на пътниците: „Accept direct reimbursement claims from the passenger unless specific legislation applies (e.g. in the context of package travel) or where contractual arrangements between the parties involved validly provide otherwise. This can be done by designing booking process in a way that allows passengers to claim reimbursement directly from the airline when necessary“.

Според запитващата юрисдикция ако поставеният въпрос беше недвусмислен или вече получил отговор в предишно съдебно решение, нямаше да са необходими споразуменията между Комисията и въздушните превозвачи, както и доброволно поетият ангажимент от последните.

[...] [вътрешноправни процесуални въпроси]

Будапеща, 12 януари 2022 г.

[...] [подписи]